

ВОЛОДИМИР ВАСИЛЬОВИЧ ШАРКО
(25.09.1949 – 07.10.2014)

25 вересня 2019 р. виповнилося 70 років від дня народження видатного українського математика, засновника Київської топологічної школи, доктора фізико-математичних наук, професора, член-кореспондента НАН України Шарка Володимира Васильовича, наукова і педагогічна діяльність якого була тісно пов'язана з механіко-математичним факультетом.

Народився Володимир Васильович в смт Отинія (нині смт Отинія) Коломийського району Івано-Франківської області в родині службовців. Його батько – Василь Іванович Шарко, до Другої світової війни працював учителем математики в старших класах середньої школи в м. Ізюм Харківської області, що вплинуло на подальші вподобання Володимира. У 1959 р. його батьки переїхали до м. Станіслав (нині м. Івано-Франківськ).

Після закінчення середньої школи № 5 у м. Івано-Франківську майбутній вчений вступив на механіко-математичний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, а по завершенню навчання – до аспірантури Інституту математики АН УРСР (науковий керівник – доктор фізико-математичних наук, професор Трохимчук Ю.Ю.). У 1976 р. Шарко В.В. в Інституті математики захистив кандидатську дисертацію, а в 1987 р. у Математичному інституті ім. В.А. Стеклова АН СРСР – докторську дисертацію за спеціальністю "Геометрія і топологія". З 1976 року і до кінця життя Володимир Васильович працював в Інституті математики, де послідовно обіймав посади молодшого, старшого і провідного наукового співробітника. У 2001 р. він очолив новостворений відділ топології, а в 2007 р. його призначили заступником директора Інституту з наукової роботи.

Наукові інтереси Володимира Васильовича, окрім топології, стосувалися також алгебри, функціонального аналізу, теорії функцій, теорії динамічних систем та ін. Він опублікував близько 100 наукових праць. Його монографія про структуру гладких функцій на многовидах перевидана англійською мовою в США. Вже у своїх перших наукових працях він суттєво розвинув теорію Морса, розробивши новий апарат в алгебраїчній К-теорії і застосувавши його до вивчення алгебраїчних характеристик неоднорозв'язних многовидів. Згодом його наукові дослідження з топології тісно поєднувалися з теорією динамічних систем. Спільно з академіком РАН Фоменко А.Т. він знайшов оцінки для числа замкнених орбіт гамільтонових систем на многовидах. Шарко В.В. описав структуру гладких функцій і векторних полів з ізольованими особливостями на поверхнях і отримав умови їхньої топологічної еквівалентності. Подальші його наукові дослідження були пов'язані з застосуванням методів некомутативної геометрії до проблем алгебраїчної топології та якісної теорії векторних полів на многовидах. Зокрема, він ввів нові L^2 -інваріанти гільбертових комплексів, за допомогою яких отримав точні значення мінімального числа замкнених орбіт відповідного індексу для векторних полів Морса–Смейла, причому ці числа виявились гомотопічними інваріантами многовиду.

Наукові досягнення Володимира Васильовича відзначено Державною премією України в галузі науки і техніки (2006), преміями НАН України імені М.М. Крилова (2005), імені О.М. Лаврентьєва (2010) та Республіканською премією для молодих вчених імені Миколи Островського (1980).

У 2006 р. Шарка В.В. обрали член-кореспондентом НАН України.

У 1987 р. Володимир Васильович розпочав викладацьку роботу на механіко-математичному факультеті КДУ імені Т.Г. Шевченка. Працюючи професором кафедри геометрії (за сумісництвом), для студентів механіко-математичного факультету він викладав курси лекцій з диференціальної геометрії і топології, низку спеціальних курсів, а також започаткував нормативний курс із сучасної топології. При цьому навіть найскладніший матеріал він розповідав у доступній формі, з великою кількістю прикладів та ілюстрацій. За його ініціативи на кафедрі геометрії розпочалися активні наукові студії з сучасної топології. Двадцять його вихованців успішно захистили дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук. Він був також науковим консультантом п'яти своїх учнів, які успішно захистили докторські дисертації з топології (Пришляк О.О. (2005), Плахта Л.П. (2008), Панков М.О. (2008), Максименко С.І. (2011), Полулях Є.О. (2018)).

Шарко В.В. приділяв багато уваги науково-організаційній роботі. Він виконував обов'язки заступника академіка-секретаря відділення математики НАН України, заступника головного редактора Українського математичного журналу, члена редколегій таких наукових видань, як: "Методи функціонального аналізу та топології", "Праці Міжнародного геометричного центру", "Математичний вісник Наукового товариства ім. Шевченка". Він неодноразово організовував міжнародні конференції з геометрії та топології (м. Київ, м. Одеса), математичні школи із сучасних проблем теорії функцій та топології (с. Кацивели), з лекціями на яких виступали всесвітньо відомі математики академіки Арнольд В.І., Новиков С.П., Фоменко А.Т. Протягом майже 30-ти років Володимир Васильович керував щотижневим науковим семінаром з топології, який мав важливе значення для становлення Київської математичної школи з топології.

Шарка В.В. вирізняли висока культура, інтелігентність і надзвичайна доброзичливість. Він любив спорт, був добре обізнаний з питаннями історії, художньою літературою, любив класичну музику і часто відвідував концерти та вистави. Володимир Васильович мав великий авторитет серед своїх колег і студентів.

На вшанування 70-ти річчя від дня його народження та на згадку про наукову й науково-педагогічну діяльність Шарка В.В. у вересні 2019 року в м. Києві відбулася Міжнародна математична конференція "Теорія Морса та її застосування" (<https://www.imath.kiev.ua/~topology/conf/sharko70>).

Городній М.Ф., Лимарченко О.С., Максименко С.І., Парасюк І.О., Пришляк О.О., Самойленко В.Г.